

HULPMIDDELENINFO

LEZEN MET HULPMIDDELEN

BOEKENSTEUNEN - BLADOMSLAGHULPEN - BLADOMSLAGAPPARATEN -
LUISTERBOEKEN - LEZEN OP COMPUTER

APRIL 2011

Een beschrijving van een hulpmiddel of een aanpassing in deze tekst wil niet zeggen dat het hulpmiddel of de aanpassing terugbetaald wordt door het VAPH. Informatie over terugbetaling door het VAPH kunt u vinden op de website van het VAPH: www.vaph.be.

INLEIDING

Lezen is een ontspannende vrijetijdsbesteding, een manier om op de hoogte te blijven van de actualiteit en een manier om allerlei informatie in te winnen.

Voor sommige personen met een motorische handicap is het echter niet evident om lectuur te hanteren. Zij hebben problemen om lectuur vast te houden, om erin te bladeren of om lectuur te overzien.

Om aan die problemen tegemoet te komen, zijn er verschillende oplossingen. In deze hulpmiddeleninfo vind je een overzicht van de mogelijke oplossingen, verwijzingen naar Vlibank en tips en raadgevingen die je kunnen helpen bij de keuze van de meest geschikte oplossing:

- voor personen die eenhandig moeten lezen;
- voor personen die zonder of met een beperkte functie in armen en/of handen moeten lezen;
- voor personen die liggend moeten lezen.

INHOUD

1	EENHANDIG LECTUUR HANTEREN	5
2	LECTUUR HANTEREN ZONDER OF MET EEN BEPERKTE FUNCTIE IN ARMEN EN/OF HANDEN.....	6
2.1	GOEDE ZITHOUDING	6
2.2	BOEK- EN PAPIERSTEUN.....	7
2.2.1	<i>Soorten boek- en papiersteunen .....</i>	<i>7</i>
2.2.2	<i>Boek- en papiersteun instellen .....</i>	<i>8</i>
2.3	AANGEPASTE WERKTAFEL	8
2.4	HANDBEDIENDE BLADOMSLAGHULPEN	9
2.4.1	<i>Indexlabels .....</i>	<i>9</i>
2.4.2	<i>Vingerdop.....</i>	<i>9</i>
2.4.3	<i>Bladomslagstok.....</i>	<i>10</i>
2.5	HOOFD- EN MONDBEDIENDE BLADOMSLAGHULPEN	10
2.5.1	<i>Mondstok.....</i>	<i>10</i>
2.5.2	<i>Hoofdspriet .....</i>	<i>11</i>
2.6	BLADOMSLAGAPPARATEN	12
2.6.1	<i>Omschrijving bladomslagapparaat.....</i>	<i>12</i>
2.6.2	<i>Beschikbare bladomslagapparaten .....</i>	<i>13</i>
2.6.3	<i>Functionele aspecten bij de keuze van een bladomslagapparaat.....</i>	<i>14</i>
2.6.4	<i>Technische aspecten bij de keuze van een bladomslagapparaat.....</i>	<i>17</i>
2.6.5	<i>Richtprijs.....</i>	<i>19</i>
3	LECTUUR HANTEREN VANUIT HALFZIT OF LIG	20
4	MOGELIJKE ALTERNATIEVEN	21
4.1	LEZEN OP COMPUTER.....	21
4.1.1	<i>Digitale krant .....</i>	<i>21</i>
4.1.2	<i>Digitale boeken of E-boeken .....</i>	<i>21</i>
4.2	LUISTEREN NAAR GESPROKEN LECTUUR.....	21
4.2.1	<i>Luisterboek op cd of downloadbare luisterboeken.....</i>	<i>21</i>
4.2.2	<i>Luisterboek of -krant in daisyformaat .....</i>	<i>21</i>
4.2.3	<i>Verkrijgbaarheid.....</i>	<i>22</i>
5	SITUERING IN VLIBANK: WWW.VLIBANK.BE	22

1 EENHANDIG LECTUUR HANTEREN

Wie eenhandig moet lezen, kan niet tegelijkertijd de lectuur vasthouden en erin bladeren. Eenvoudige hulpmiddelen om de lectuur in de gewenste leespositie te houden, kunnen hierbij helpen.

Voor wie leest aan een tafel, is een antislipmatje vaak al voldoende om de lectuur op zijn plaats te houden.

Antislipmatjes

Een boek- en papiersteun of een aangepaste werktafel met fixatietoebehoren houdt de lectuur op zijn plaats en bevordert tegelijk een goede leeshouding (zie 2.2 Boek- en papiersteun).

Boek- en papiersteun

2 LECTUUR HANTEREN ZONDER OF MET EEN BEPERKTE FUNCTIE IN ARMEN EN/OF HANDEN

Personen zonder of met een beperkte handfunctie hebben problemen om lectuur vast te houden en om de pagina's om te slaan.

Een goede zithouding in combinatie met een boek- en papiersteun of een aangepaste werktafel kan in vele gevallen helpen.

Wie onvoldoende fijne handfunctie heeft om bladen te grijpen, maar wel een goede controle heeft over zijn arm, kan gebruik maken van een handbediende bladomslaghulp.

Wie niet over voldoende armfunctie beschikt, maar wel een goede hoofdcontrole heeft, kan gebruik maken van een hoofd- of mondbediende bladomslaghulp.

Indien bovenstaande hulpmiddelen niet voldoen of niet kunnen gebruikt worden, kan een bladomslagapparaat een uitkomst bieden.

2.1 GOEDE ZITHOUDING

Vooraleer op zoek kan gegaan worden naar hulpmiddelen die de lectuur fixeren of bladen omslaan, moet een goede zithouding verzekerd zijn. Een goede zithouding leidt immers tot een betere controle over bewegingen en laat toe om meer te doen met minder inspanning.

Goede zithouding

Specifiek bij personen met heel beperkte kracht of met een stoornis in de tonus ('spanning van de spieren') is een goede uitgangshouding bepalend voor de kwaliteit van de beweging in de bovenste ledematen. Een zitadvies

van de behandelende kinesitherapeut en ergotherapeut is in dat geval sterk aan te raden.

2.2 BOEK- EN PAPIERSTEUN

Wie problemen heeft om lectuur vast te houden, kan een boek- en papiersteun gebruiken om de lectuur in de gewenste leespositie te fixeren.

2.2.1 SOORTEN BOEK- EN PAPIERSTEUNEN

De meeste boek- en papiersteunen zijn tafelmodellen die bestaan uit een hoekverstelbaar blad dat versteld kan worden tussen de gewone horizontale en de verticale positie.

Boek- en papiersteun

Enkele boekensteunen hebben een leesvlak dat ook omgekeerd kan gebruikt worden zodat er kan gelezen worden vanuit lig en halflig; zie 3 lectuur hanteren vanuit halfzit of lig.

De meeste boek- en papiersteunen zijn geschikt voor boeken of tijdschriften van verschillende formaten en dikte. Sommige zijn geschikt voor kleinere kranten.

Dagbladhouder

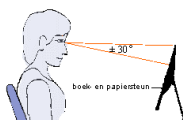
Wie tegelijk verschillende boeken moet raadplegen, kan gebruik maken van een boekencarrousel.

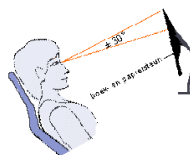
Boekencarrousel

2.2.2 BOEK- EN PAPIERSTEUN INSTELLEN

Om een goede leeshouding te verzekeren, stel je het leesvlak van een boek- en papiersteun in op ongeveer 30° t.o.v. de neutrale horizontale kijklijn. Ook bij meer achterovergekanteld zitten, moet dit principe gerespecteerd worden.

Rechtop zitten

Gekanteld zitten

Kies een model dat voorzien is van een fixatiesysteem. Dit om de lectuur op zijn plaats te houden en om te voorkomen dat de bladzijden terugdraaien. Test op voorhand de bediening uit. Sommige klemmen zijn immers moeilijk te hanteren door personen met beperkte fijne handmotoriek.

2.3 AANGEPASTE WERKTAFEL

Ook op een werktafel met hoekverstelbaar tafelblad kun je lectuur in de gewenste leespositie plaatsen.

Zorg ervoor dat het tafelblad voorzien is van een systeem om lectuur te fixeren, bv. een bord, een magnetisch blad, een antislipmat of klemmen.

Werktafel met hoekverstelbaar tafelblad

2.4 HANDBEDIENDE BLADOMSLAGHULPEN

Personen met een beperkte fijne handmotoriek ondervinden problemen om bladzijden te grijpen en om bladzijden om te slaan. Voor wie beschikt over een goede armfunctie kan een handbediende bladomslaghulp zoals indexlabels, een vingerdopje of een bladomslagstok een oplossing bieden.

Handbediende bladomslaghulpen gebruik je best in combinatie met een antislipmatje of een boek- en papiersteun zodat de lectuur niet kan verschuiven.

2.4.1 INDEXLABELS

Boekjes met een beperkt aantal pagina's, bv. kijkboekjes met dikke kartonnen bladen, kun je voorzien van lange, harde indexlabels. Deze zijn veel gemakkelijker te grijpen dan de bladen zelf.

Indexlabels

2.4.2 VINGERDOP

Een vingerdop is een antislipdopje waarin een (wijs)vinger past. Deze bladomslaghulp is een oplossing voor wie bladzijden niet kan grijpen, maar wel een goede armfunctie heeft en controle in minstens één vinger.

Vingerdop

2.4.3 BLADOMSLAGSTOK

Een bladomslagstok is een stok met een antislipdopje waarmee de bladen handmatig worden verschoven.

Om een gewone bladomslagstok te hanteren, moet de lezer een goede armfunctie en een goede potloodgreep hebben. Voor wie een gewone bladomslagstok niet kan grijpen, zijn er bladomslagstokken met aangepaste greep of worden greepaanpassingen op maat gemaakt.

Bladomslagstok met aangepaste greep

2.5 HOOFD- EN MONDBEDIENDE BLADOMSLAGHULPEN

Wie onvoldoende arm- en/of handfunctie heeft om een handbediende bladomslaghulp te hanteren, maar wel beschikt over een goede hoofdcontrole, kan gebruik maken van een mondstok of een hoofdspriet.

Een mondstok of hoofdspriet wordt best gebruikt in combinatie met een goed ingestelde boek- en papiersteun of een aangepaste werktafel met antislipmatje.

2.5.1 MONDSTOK

Een mondstok is een bladomslagstok die je vasthoudt in de mond en bedient door bewegingen van je hoofd, je mond of je lippen. De mondstok is een rechte of licht naar beneden hellende stok, bevestigd aan een

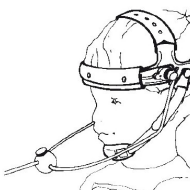
mondstuk. Het uiteinde van de stok is voorzien van een antislipdopje. De mondstukken kunnen doorgaans gemodelleerd worden om tegemoet te komen aan de individuele noden. Om de mondstok bereikbaar op te bergen kun je een mondstokhouder gebruiken.

Mondstok

2.5.2 HOOFDSPRIET

Een hoofdspriet is een bladomslagstok die bevestigd is aan een hoofdband en bediend wordt door hoofdbewegingen. Het uiteinde van de stok is voorzien van een antislipdopje.

Hoofdspriet

2.6 BLADOMSLAGAPPARATEN

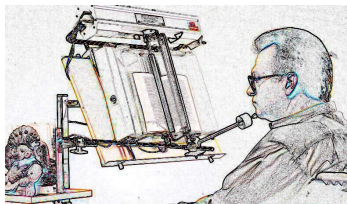
Als eenvoudige oplossingen zoals een goede zithouding, een boek- en papiersteun, een hand-, mond- of hoofdbediende bladomslaghulp ontoereikend of te belastend zijn, biedt een automatisch bladomslagapparaat wellicht een uitkomst.

2.6.1 OMSCHRIJVING BLADOMSLAGAPPARAAT

Een bladomslagapparaat is een apparaat dat automatisch bladzijden omslaat in een boek, een tijdschrift of een krant. De begeleider plaatst de lectuur in het apparaat en stelt de nodige parameters in. De gebruiker activeert het omslagmechanisme dat de bladzijden oppakt en omslaat. Dit kan op verschillende manieren:

- met een of enkele eenvoudige handbediende schakelaars
- met een of meer aangepaste schakelaars (vb. lichttipschakelaars bediend met laserpen)
- met één schakelaar met scanningssysteem (om een apparaat met verschillende functies via één schakelaar te bedienen i.p.v. via verschillende schakelaars)
- met de zender van een omgevingsbediening (via infraroodontvanger)

Afhankelijk van het apparaat wordt de bediening standaard bijgeleverd of moet een (aangepaste) bediening bijgekocht worden.

Bladomslagapparaat

Bladomslagapparaten werken niet foutloos. Soms slaagt een bladomslagapparaat er niet in om het blad correct om te draaien; pagina's worden soms gescheurd of gekreukt. Dat is vooral het geval als het formaat of het soort papier niet helemaal geschikt is voor het apparaat, of als het

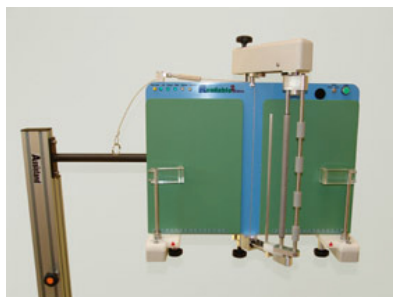
boek te zwaar is voor de gekantelde positie van het apparaat. Om dat soort fouten te herstellen, heeft de gebruiker hulp van derden nodig.

2.6.2 BESCHIKBARE BLADOMSLAGAPPARATEN

In Vlaanderen zijn er vier basisapparaten op de markt: Paginadraaier Gewa, Turny tafelmodel, Turny Switch en Readable. Een overzicht van de functionele en technische kenmerken van de beschikbare apparaten in Vlaanderen vind je in Vlibank op www.vlibank.be en in de hulpmiddeleninfo 'Bladomslagapparaten'.

Paginadraaier Gewa

Readable

Turny tafelmodel

Turny Switch

2.6.3 FUNCTIONELE ASPECTEN BIJ DE KEUZE VAN EEN BLADOMSLAGAPPARAAT

Er zijn verschillende types bladomslagapparaten op de markt, met verschillende functionele kenmerken. De keuze van het type bladomslagapparaat hangt af van:

- het soort lectuur dat de lezer wil lezen, het formaat en de papierkwaliteit;
- de aard van het leeswerk;
- de gewenste leeshouding;
- en de functionele mogelijkheden van de lezer i.f.v. de bediening.

Om na te gaan of een bladomslagapparaat daadwerkelijk tegemoet komt aan de noden van de gebruiker, wordt het apparaat best uitgeprobeerd, bij voorkeur met de lectuur die de gebruiker ermee wilt lezen en indien nodig gedurende enkele weken. Het is voor gebruikers immers moeilijk om op basis van productinformatie de consequenties van het gebruik van dergelijk apparaat in te schatten.

Soort lectuur, het formaat en papierkwaliteit

Alle apparaten zijn geschikt voor boeken en tijdschriften. Sommige functioneren beduidend beter voor tijdschriften (Turny), andere beter voor boeken (Gewa en Readable).

Sommige werken zeer goed voor kleine boeken en andere beter voor grotere formaten. Readable is op dit moment het apparaat dat de meeste formaten van boeken en tijdschriften en de meeste kwaliteiten van papier foutloos kan omdraaien, ook bij liggend gebruik.

Er zijn ook apparaten die bepaalde papersoorten niet kunnen omslaan. Geen enkel van de huidige apparaten kan bijvoorbeeld harde kartonnen bladen omslaan.

Je kiest dus best voor een apparaat dat goed werkt met de soort lectuur die je meest wil lezen.

Aard leeswerk

Afhankelijk of de lectuur eenmaal gelezen wordt (bv. een roman) of frequent wordt gebruikt (bv. naslagwerk), kan geopteerd worden voor

bladomslagapparaattypes die bladen één voor één voorwaarts omdraaien of types die de bladen zowel voor- als achterwaarts omslaan en ook meerdere pagina's tegelijk kunnen omslaan.

Wie heel vaak hetzelfde boek of tijdschrift moet lezen, kiest beter niet voor een apparaat dat werkt met een kleefrol (Turny). Bij elke leesbeurt blijft immers wat kleefstof aan de bladen hangen en na enkele keren heen en weer bladeren, plakken de bladen aan elkaar (zie ook 2.6.3.1. Omslagmechanisme).

Gewenste leeshouding

Iemand die enkel vanuit zit wil lezen, kan voldoende hebben aan het bladomslagapparaat Turny-tafelmodel. Dit is een type dat enkel bruikbaar is vanuit zit. De andere apparaten zijn ook geschikt voor gebruik vanuit volledig liggende positie omdat ze voorzien zijn van een leesvlak dat ook omgekeerd kan gebruikt worden.

Bladomslagapparaten die enkel geschikt zijn voor gebruik vanuit zit, zijn voorzien van een hoekverstelbaar leesvlak op een tafelstatief.

Types die geschikt zijn om vanuit lig te gebruiken, worden geleverd op een verrijdbaar statief of op een bedstatief. Deze apparaten hebben een leesvlak dat ook omgekeerd kan gebruikt worden.

Functionele mogelijkheden van de gebruiker i.f.v. de bediening

Motorische mogelijkheden

Wie een eenfunctieschakelaar kan activeren, kan elk bladomslagapparaat bedienen waarvan de omslagbeweging volledig automatisch verloopt.

Alle apparaten werken volautomatisch, met uitzondering van de Gewapaginadraaier. Bij de Gewapaginadraaier moet de gebruiker de omslagbeweging zelf sturen.

Een bladomslagapparaat waarvan de omslagbeweging door de gebruiker moet aangestuurd worden, is motorisch moeilijker om te bedienen. Bij zo'n apparaat moet de lezer elke opeenvolgende deelhandeling apart aansturen door zo lang als nodig een schakelaar geactiveerd te houden. Dit

vereist de vaardigheid om een schakelaar precies lang genoeg geactiveerd te houden (zie ook 2.6.3.1. Omslagmechanisme).

De meeste apparaten worden standaard geleverd met hand-, kin- of voetbediende schakelaars of met een blaas/zuigschakelaar.

Voor wie niet over de nodige motorische vaardigheid beschikt om de bijgeleverde schakelaar of schakelaars te bedienen, voorzien de leveranciers andere schakelaars of individueel aangepaste schakelaars. Wie een bladomslagapparaat met meerdere functies wenst, maar slechts één schakelaar kan activeren, kan gebruik maken van een scanningsysteem. De verschillende functies (voorwaarts bladeren, achterwaarts bladeren, ...) worden opgelicht en je activeert de schakelaar bij de gewenste functie.

En voor wie beschikt over een omgevingscontrolesysteem met een programmeerbare zender (Gewa Prog, Gewa control omni, Easy Rider, Multi-Control) kan de bediening van het bladomslagapparaat in het omgevingscontrolesysteem geïntegreerd worden. Bij bladomslagapparaten die geleverd worden met een IR-afstandsbediening, kan de leverancier de IR-signalen van de bijhorende zender kopiëren in de programmeerbare zender van de omgevingscontrole. Voor apparaten die niet voorzien zijn van een IR-afstandsbediening voorziet de leverancier een IR-ontvanger die aan het bladomslagapparaat wordt gekoppeld.

Technisch inzicht

Voor personen met een beperkt technisch inzicht is een bladomslagapparaat met een eenvoudige bediening aangewezen.

Het meest eenvoudige bladomslagapparaat (Turny) draait enkel voorwaarts en achterwaarts en heeft een volautomatische omslagbeweging. Het wordt bediend met een eenfunctieschakelaar. Je drukt eenmaal op een knop en het blad wordt geheel automatisch omgedraaid. Je drukt lang op de knop en de bladerfunctie wisselt van voorwaarts naar achterwaarts.

Apparaten met extra functies (Readable) zijn complexer om te bedienen. Je moet immers precies weten wat elke functie inhoudt en hoe je die moet

activeren. Extra functies zijn bijvoorbeeld ‘verslapt bladzijden recht trekken’, ‘rol verplaatsen als zicht erdoor belemmerd wordt’.

Het meest ingewikkeld en moeilijkst te bedienen is een apparaat waarbij de omslagbeweging door de gebruiker gestuurd moet worden (Gewa). Bij zo’n apparaat moet de lezer elke opeenvolgende deelhandeling apart aansturen door zo lang als nodig een schakelaar geactiveerd te houden. Dit vergt inzicht in de omslagbeweging, maar heeft het voordeel dat de gebruiker een aantal aankomende fouten zelf kan herstellen (zie ook omslagmechanisme).

2.6.4 TECHNISCHE ASPECTEN BIJ DE KEUZE VAN EEN BLADOMSLAGAPPARAAT

Naast de hoger beschreven functionele kenmerken verschillen de beschikbare bladoslagapparaten ook in enkele technische kenmerken. Het omslagmechanisme, de nodige instellingen in functie van de lectuur en het vereiste onderhoud zijn de voornaamste technische kenmerken die van belang kunnen zijn bij de keuze van een bladoslagapparaat.

Omslagmechanisme

De beschikbare apparaten hebben een omslagmechanisme op basis van een:

- rol met kleefstof
- draaiende rol

Rol met kleefstof

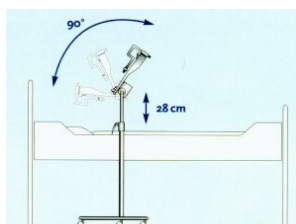
Kleefrol

Bladoslagapparaten die werken op basis van een rol met kleefstof (Turny’s) zijn voorzien van een arm met een kleefstrip. De arm wordt tegen een blad aangedrukt, neemt die op en slaat het blad om.

Na activatie van het omslagmechanisme wordt de pagina volledig automatisch omgeslagen en kan de lezer bij een eventuele fout niet ingrijpen.

Systemen met kleefstof hebben het nadeel dat de bladen na veelvuldig heen en weer bladeren kleverig worden en aan elkaar blijven plakken.

Turny Switch is bruikbaar vanuit halflig of lig. De lectuur blijft in omgekeerde stand in de houder gefixeerd, maar om een bladzijde om te slaan, moet het leesvlak terugkantelen tot de gewone leeshoek voor zittend lezen (zie figuur). Het terugkantelen vergt uiteraard extra tijd.

Terugkantelen om blad om te slaan

Draaiende rol

Bij apparaten met een draaiende rol (Gewa en Readable) worden bladen opgenomen door een draaiende rol en worden de bladzijden omgeslagen door het schuiven en draaien van die rol. De klemmen en de plexiplaten dienen om de lectuur vlak te houden. Deze systemen kunnen ook omgekeerd bladzijden omslaan waardoor ze even goed bruikbaar zijn vanuit halflig of lig.

Instellen in functie van de lectuur

Om de lectuur in het bladomslagapparaat te plaatsen en de nodige parameters in te stellen is hulp van een begeleider nodig. Bij alle apparaten is het van belang dat de lectuur precies op de aangegeven plaats in de houder gelegd wordt. Nieuwe lectuur wordt best voorbereid door die eerst open te slaan en door te bladeren.

Bij alle apparaten moeten per leesbeurt een aantal parameters, waaronder de lengte van de arm of de plaatsing van de rol, ingesteld worden. De

juiste instelling van die parameters is zeer belangrijk voor de goede werking van het omslagmechanisme.

Onderhoud

Bij alle apparaten moet het omslagmechanisme regelmatig met een doek schoongemaakt worden. Bij apparaten die werken met kleefstof moet de rol verdraaid worden als de kleefwerking afneemt. Als alle kanten van de rol opgebruikt zijn, kan er een laag afgehaald worden en als de rol helemaal op is, moet de rol vervangen worden.

2.6.5 RICHTPRIJS

Bladomslagapparaten zijn zeer duur. De prijs van een apparaat in de standaarduitvoering varieert tussen 3400 euro en 5600 euro. Statieven, tafels en aangepaste bediening zijn doorgaans in optie en dus extra te betalen.

3 LECTUUR HANTEREN VANUIT HALFZIT OF LIG

Voor iemand die vanuit halfzit of lig moet lezen, is het niet eenvoudig om lectuur zo te blijven vasthouden dat hij of zij er nog in kan lezen.

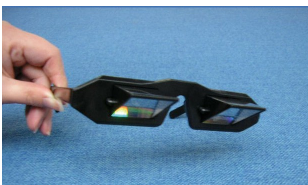

Boek- en papiersteunen die omgekeerd gebruikt kunnen worden, zijn een oplossing. Het leesvlak is gemonteerd op een arm die kan bevestigd worden op een verrijdbaar statief, een tafelblad, een rolstoel of een bedhoofdeinde.

Boekensteun met fixatieklemmen

Wie volledig plat moet liggen, kan ook met een prismabril (bril met spiegels) lezen zonder het boek boven zich te moeten houden of zijn nek te moeten buigen. Een prismabril *draait* het gezichtsveld over een rechte hoek. De bril kan gebruikt worden in combinatie met contactlenzen of kan optisch gecorrigeerd worden.

Prismabril

4 MOGELIJKE ALTERNATIEVEN

Vele documenten, tijdschriften, kranten en ook een aantal Nederlandstalige cursussen en boeken zijn tegenwoordig ook in een elektronische versie verkrijgbaar. Wie beschikt over een toegankelijke computer kan deze documenten op een eenvoudige manier zelfstandig lezen.

Ook gesproken lectuur, kan een oplossing zijn voor wie problemen ondervindt om lectuur te hanteren.

4.1 LEZEN OP COMPUTER

4.1.1 DIGITALE KRANT

Een aantal kranten (o.a. De Standaard en Het Nieuwsblad) zijn digitaal beschikbaar en kunnen via de computer gelezen worden. De kostprijs van een digitale krant is vergelijkbaar met de papieren versie.

4.1.2 DIGITALE BOEKEN OF E-BOEKEN

Digitale boeken of E-boeken zijn digitale tekstbestanden met een pagina-indeling. Doorgaans hebben ze ook een hoofdstukindeling, een zoekfunctie en een bladwijzer. Ze zijn te downloaden en te lezen via pc en speciale software (vb. Acrobat PDF, Microsoft Reader). De kostprijs van de digitale boeken is vergelijkbaar met de papieren versie.

4.2 LUISTEREN NAAR GESPROKEN LECTUUR

4.2.1 LUISTERBOEK OP CD OF DOWNLOADBARE LUISTERBOEKEN

Een luisterboek is een digitale geluidsopname van een voorgelezen boek. Er zijn luisterboeken op audio-cd. Die kunnen rechtstreeks afgespeeld worden op een cd-speler. Daarnaast zijn er via internet bestanden beschikbaar die gratis of tegen betaling gedownload kunnen worden. Die bestanden kunnen rechtstreeks afgespeeld worden via de computer of overgezet worden op een mp3-speler.

4.2.2 LUISTERBOEK OF -KRANT IN DAISYFORMAAT

Luisterboeken in daisyformaat bieden de mogelijkheid om met of zonder pauzes te lezen, te bladeren per paragraaf, per bladzijde, per hoofdstuk, bladwijzers te plaatsen en de toonhoogte en/of leessnelheid aan te

passen. Gewone luisterboeken bieden niet al deze mogelijkheden. Ook enkele kranten zijn beschikbaar in daisyformaat (www.audiokrant.be).

De daisy-cd's kunnen beluisterd worden met een daisyspeler of met een pc die beschikt over daisysoftware. Daisysoftware is gratis te downloaden via www.eduvip.nl/cms/mode/239 (AMIS 3.1 Nederlands).

4.2.3 VERKRIJGBAARHEID

Luisterboeken op cd of daisy-cd's zijn te koop maar worden ook gratis uitgeleend via luisterpunt (www.luisterpunt.be) en na reservatie ook via de plaatselijke openbare bibliotheek (www.bibliotheek.be). De plaatselijke bibliotheek zal uitleenbaar materiaal die zij zelf niet bezit, aanvragen via andere bibliotheken.

5 SITUERING IN VLIBANK: WWW.VLIBANK.BE

1. hulpmiddelen voor personen met een motorische handicap

...

1.3. communicatie

1.3.1. lezen

1.3.1.1. waarnemen van de lectuur

1.3.1.1.1. prismabril

1.3.1.2. hanteren van de lectuur

1.3.1.2.1. boek- en papiersteun

1.3.1.2.2. dagbladhouder

1.3.1.2.3. bladomslaghulp

1.3.1.2.4. bladomslagapparaat

1.3.1.2.5. digitaal luisterboek

KOC ••• KENNISCENTRUM HULPMIDDELEN

Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel
T 02 225 86 61 • F 02 225 84 05 • E koc@vaph.be
www.hulpmiddeleninfo.be • www.vlibank.be

